

HARÖ-NYTT

INFORMATION TILL MEDLEMMARNA I HARÖ HASSELÖ NTRESSEFÖRENING

NUMMER 44 JUN 2019

300 år sedan Rysshärjningarna

Illustration: Sören Birkhammar. Muskö Hembygdsförening
Text fritt sammanställd ur boken Harö: Historien om en skärgårdsö av
Torbjörn Stolpe och Thomas Wängsö

Den 11 juni 1719 sköt bevakningsbåten vid Söderarm varningsskott. Från tornet hade vakten plötsligt, genom morgondimman, fått syn på mer än två hundra galärer. Ryssen kommer! Vårdkasarna tändes och snart syntes bandet av varningsseld ända in till Stockholm. När de fyrtio soldaterna och den inkallade bondetruppen på Rådmansö några timmar senare fick se fienden på havet flydde de. Ryssarna ankrade vid Kapellskär och satte iland en grupp kosacker med uppgift att dels fånga in tolkar och vägvisare, och dels skaffa mat. Kustområdet var tömt på folk.

Tsar Peters instruktioner till sina soldater var tydliga: De skulle "härja och bränna så mycket som möjligt; men icke blott undvika att taga fångar, utan också icke beröva invånarna någonting eller förarga dem på något sätt, utan bibringa dem tro att vi föra krig därför att deras senat icke är böjd för fred." Vidare fick inga kyrkor brännas. Det var alltså kustbandet som skulle härjas men om det gavs möjlighet skulle man göra en framstöt även mot Stockholm. Härjningen skulle helst avslutas den 6 augusti (Kristi förklaringsdag).

Den 12 juli sattes planerna i verket. Byarna brändes av en efter en från Furusund och i riktningen Blidö, Yxlan, Husarö, Sårsö ända ner till Möja där man ankrade. På morgonen den 14 juli fortsatte man söderut. En del av den stora flottan härjade Runmarös västsida med Gatan, Styrsvik, och Södersunda. Den vänstra flanken av huvudflottan vek av och skövlade Harö, Eknö, Sandhamn, och östra sidan av Runmarö. Harö by brändes ned helt. Byns invånare hade med största säkerhet flytt undan sedan de tänt vårdkasen på Kasberget. I Värmdö tingsrätts förteckning över brända hemman står det att samtliga gårdar på Harö är "till huusen alldeles i aska lagdt samt höö, säd och lös egendom förlorad." Alla bönder föreslås därefter få åtta

års skattefrihet för att ha möjlighet att bygga upp sina gårdar igen.

Enligt en skröna blev en gumma ensam kvar på Harö. När ryssarna kom flydde hon av någon anledning upp på Kasberget. Där placerade hon sin huvudbonad på klippbranten och gömde sig själv i klyftan som kallas Kasgubbens säng. Eftersom hennes förföljare trodde att hon fallit ned och dött klarade hon livet tack vare sin list.

Jordeboken från 1724, fem år efter katastrofen, upplyser oss om att åtta bönder då var verksamma på Harö. Tre av dem, Isak Isaksson, Erik Andersson och Lars Andersson, fanns på Harö redan före rysshärjningarna. 30 år senare redovisar förteckningarna nio bönder, två tullare och en båtsman.

Skärgårdens minnen från denna hemsökelse är tre. Dels ett bränt jordlager på boplatserna; dels en länge kvarlevande rädsla för nya besök från öst; dels de cirka 400 ryssugnar som återfunnits i Stockholms skärgård. På Hasselö finns på insidan om Salongsudden en svacka som i Laga skifteförteckningen benämns Ryssugnsängarna.

Ryssarna fortsatte att härja i skärgården fram till 19 augusti då de olika flottavdelningarna träffades vid Kapellskär. De avslutade sommarturnén med att bränna Norrtälje innan de började ro österut ledsagade av några ryska linjeskepp som under hela rövartåget legat till havs redo att skydda sina galärer. Ryska flottan hade fullgjort uppgiften den tilldelats av tsar Peter.

Lär dig mer om Rysshärjningarna

Under sommaren pågår olika projekt och evenemang i Stockholms skärgård och Roslagen. Museet HAMN i Nacka driver projektet Rysshärjningarna med evenemang runt om i länet. Mer info på www.rysshärjningarna.se

Också på hemsidan www.1719.se finns en digital utställning baserad på boken Brända Hemman.

Håll utkik för eventuella händelser i Harötrakten

Annonsera!

Harö-Nytt utkommer två gånger per år. Kommersiell annons i tidningen kostar 300kr per nummer. För annons i tidning och på websida utgår avgift om 500kr. Vill du annonsera? Kontakta redaktören!

I detta nummer av Harö-Nytt informerar vi lite grann här på sidan två om krisberedskapen i området. Tänk på att alltid hålla dig uppdaterad och ta reda på så mycket information som möjligt på egen hand. Statens hemsida www.krisinformation.se är en bra källa till upplysningar. Ring alltid 112 vid nödsituation.

Annonser

HagedeKajak
 Uthyrning dag eller dygn
 -Kajaker
 -Campingutrustning

Ring, maila eller boka på vår hemsida

Axel Östlund 0709184239
 Agneta Frick 0707764164
 hagede.kajak@gmail.com
 hagedekajak.wixsite.com/minsida

Hjärtstartare

På Haröbrygga i vänthuset finns en hjärtstartare bekostad av HHIF. Denna hjärtstartare är registrerad hos hjärtstartarregistret.se vilket innebär att SOS alarm hittar den på sin karta. Så när man ringer 112 vid ett hjärtstopp så hänvisar de till den om man befinner sig i närheten.

Ytterligare en hjärtstartare finns på somrarna hemma hos Charlotta Sjöberg på Storö.

En uppmaning till alla er som äger en hjärtstartare är att registrera den på hjärtstartarregistret.se!

Alla, även unga personer, kan använda en hjärtstartare! Man kan inte göra fel eller ge en felaktig elektriskstöt om personen ifråga egentligen inte skulle behöva den. Hjärtstartare räddar liv!

Nästan alla hjärtstartare fungerar på samma sätt. Det är en röst som pratar från och med att man tryckt på on/off knappen. Rösten vägleder dig genom hela förloppet. Rösten är tydlig och kan uppfattas som långsam då man oftast är mycket stressad. Den talar om hur och var man fäster elektroderna på bröstkorgen och hur man ska utföra hjärtkompressioner. Det är av yttersta vikt att hjärtkompressioner påbörjas omedelbart och ska pågå kontinuerligt utan stopp förutom när hjärtstartaren säger till. Det är tungt så om det finns grannar, tillkalla hjälp!

Om ni hör att hjärtstartaren piper så ring Charlotta Sjöberg så byter hon ut elektroder/batteri. Hennes nummer finns i väskan. En grön lampa blinkar som en indikator på att den fungerar.

Charlotta Sjöberg
 +46 70 484 52 83

Vid brand

Harö brandvärn är anslutna till såväl Sandhamn som Möja och får alla deras larm på mobilen. Brandsprutan tillhörande Värmdö Brandförsvaret på affärsbryggan fungerar och testas regelbundet och alla slangar rengörs och byts efter varje utryckning. Man deltar också regelbundet i brandövningar. I Nötnäs har man gått ihop och köpt en egen brandpump o slang.

Grovsopor 2019

Hagede brygga 10:00 – 12:00 Lör 20/7
 Harö brygga 12:30 – 14:30 Lör 20/7
 Hasselkobbens brygga 15:00 – 16:00 Lör 20/7
 Hasselö brygga 13:30 – 14:30 Sön 21/7

Allmogeåtar. Foto Lasse Nielsen

Harödagen – lördag den 20 juli!

Som traditionen bjuder arrangeras Harödagen i ett samarbete mellan Harö Livs & Kök, Föreningen Gaffel & Spri samt loppisarrangörerna Maj-Britt, Eva och Lotta.

PÅ HARÖ LIVS & KÖK BRYGGA Affären har öppet hela dagen, Harö Livs & Kök serverar fika och mat som vanligt.

LOTTFÖRSÄLJNING Försäljning av lotter med fin-fina priser.

AUKTION & LOPPIS Bästa loppisen i skärgården till välgörande ändamål. Inlämning av saker till loppis och auktionen sker kl. 9 – 11. Maj-Britt, Eva och Lotta hälsar och uppmanar alla att skänka saker och ting! Loppisen öppnar kl. 12 och auktionen hålls efter kappseglingens prisutdelning. De vill gärna få förslag på hur de kan utveckla loppisen till något ännu bättre.

GAFFEL & SPRI KAPPSEGLING för allmogeåtar: Starten går kl. 14.00 och beräknad målgång är ca kl. 15.30 med prisutdelning ca 15 min efter det att sista båten gått i mål.

KVÄLLEN Som vanligt avslutas Harödagen med att Harö Livs & Kök serverar middag på bryggan (från ca kl. 17) med levande musik! Ingen förbokning behövs men meddela gärna affären ändå om ni har möjlighet. Hjärtligt välkomna hälsar arrangörerna!

Annons:

arkitekturfabriken

Ritar och bygger hus på och runt Harö.

Kontakta Erik Hedvall, 0736 - 40 25 18

Harö Livs & Kök 2019

Gummerholmen AB och Sjöboden AB har allt sedan förvärvet 2016 målmedvetet jobbat mot målet att höja servicenivån och utbudet för det rörliga skärgårdslivet och Haröborna. Denna vision börjar så smått ta form. Vi har rustat alla befintliga byggnader och byggt ut serveringen. Vi har skapat en bättre angöring för gods och varor. Vi har monterat belysning och el på bryggorna. Vi har byggt en bastu med relaxavdelning samt en byggnad för gym och Yoga och vi bygger som bäst tre gästhus.

Affären, restaurangen, caféet och de nya byggnadernas funktion är dock avhängiga möjligheten till en avsaltningsanläggning och en avloppsanläggning. Vi är emellertid i skrivandets stund väldigt förhoppningsfulla om att servicehusen inkl wc och duschar snart kan byggstartas.

De nybyggda faciliteterna innebär inga större förändringar för affärsverksamheten eller serviceutbudet 2019. I avsikt av tillräckligt med rent vatten kan vi ännu inte utöka restaurangutbudet eller hyra ut gästhus och bastu fullt ut. Vi har dock en ambition att smyga igång uthyrningsverksamheten med rabatterade priser 2019.

Vår förhoppning är däremot att vi har all infrastruktur på plats 2020 och att vi tillsammans med våra kunder då funnit rätt utbud och prissättning på hamnens serviceutbud.

Jag svarar gärna på alla frågor om utbyggnaden och avser att kalla till ett informationsmöte den 29:e juni i Yoga/gymstudion för alla som vill komma. Värmdö kommun är mycket stolta över den satsning vi gör tillsammans och KSO (Kommunstyrelsens ordföranden) Deshira Flankör kommer och markerar startskottet på Seastop-satsningen genom invigning av gymmet den 12 juli, även detta kommer anslås vid affären.

Nu hoppas vi alla på en bra sommar då vi kan ladda kropp och själ.

Carl Michael Augustsson

Rapport från styrelsen

Föreningens huvudsyfte är att förvalta våra tre bryggor med tillhörande vänthus och övriga anläggningar. Utan fungerande bryggor skulle trafiken till våra öar inte fungera, de är vår livsnerv. För att säkerställa kvalitén på bryggorna och för att i tid uppmärksamma behov av underhåll genomför styrelsen regelbundet besiktningar av föreningens bryggor och vänthus. Vid dessa kontroller har konstaterats att vänthusen i Hagede och på Harö är i dåligt skick. Under förra året genomfördes vissa akuta åtgärder i Hagede men samtidigt konstaterades att fuktskadorna på syd- och ostfasaderna var allvarligare än beräknat. Även vissa utsatta partier på Harö vänthus är i dåligt skick. Under våren har styrelsen därför vidtalat personer som kan åtgärda problemen och dessa arbeten har påbörjats.

Även bryggorna på Harö och Hagede som nu är runt 45 år gamla börjar uppvisa tecken på åldrande som kommer att kräva åtgärder inom de närmsta åren. Styrelsen planerar därför att genomföra en oberoende expertgranskning av bryggorna och med detta som underlag ta fram en åtgärdsplan. Samtidigt kommer styrelsen också att undersöka olika möjligheter att söka bidrag för kommande reparationer.

Vid årsmötet 2018 åtog sig styrelsen att lobba för att återfå fungerande sjötrafik hela vägen från stan via Vaxholm. Styrelsen har skickat skrivelser till berörda politiker och tjänstemän. Styrelsen har också via vårt deltagande i Värmdö kommuns Skärgårdsråd framfört våra önskemål och i samband med remissbehandling av kommande års tidtabeller har kommunen vidarebefordrat dessa till Region Stockholm. Tyvärr så får vi nog räkna med dålig trafikanslutning även denna sommar men styrelsen fortsätter att lobba för förbättringar. Det vore bra om även föreningens medlemmar på olika sätt med sina kontakter kunde försöka påverka våra politiker.

Föreningens ekonomi är fortsatt god. Våra utgifter för året som gått är bl.a. följande:

- Föreningen har betalt drygt 8 000 kronor för hyra till markägarna, för el till brygg- och vänthusbelysning och för värme i vänthusen.
- Föreningen har betalt 31 000 kronor för nya fenderdäck på Harö och Hagede bryggor samt reparation/underhåll av Hagede och Hasselö vänthus.
- Föreningen har betalt 4 000 kronor för arbetsmaterial till förbättring av tillfartsvägen till Harö brygga.
- Harö-Nytt som kommer ut med två nummer per år har kostat 8 500 kronor.
- Föreningen har haft utgifter för IT support till en kostnad av 1 200 kronor och 1 100 kronor för bankkostnader.

En trevlig sommar till er alla önskar vi i styrelsen!

Annika, Axel, Ingela, Pär, Staffan, Tove, Åsa och Tommy

Kallelse till årsmöte i HHIF 2019

Härmed kallas alla medlemmar i Harö Hasselö Intresseförening till vårt årsmöte i Harö skola söndagen den 14 juli 2019 klockan 10.00. Årsmöteshandlingar finns på vår hemsida.

Kort om föreningen

Harö Hasselö Intresseförening äger och förvaltar Harö, Hagede och Hasselö bryggor med tillhörande vänthus och installationer. Föreningens syfte är vidare att verka för goda kommunikationer med allmänna färdmedel och för god brand- och olycksfallsberedskap samt att värna om en god miljö.

Harö-Nytt

Föreningens medlemsblad ges ut två gånger per år.

Föreningens hemsida

www.hhif.se

Föreningens pg och bg

Plusgiro 40 09 83-3 Bankgiro 375-9701

Harö

STYRELSE 2018–2019 Hasselö Intresseförening

ORDFÖRANDE
Tommy Månsson
Mobil 070-695 33 60

KASSÖR & MEDLEMS-
REGISTER
Åsa Lundholm Hedvall
Mobil 070-742 08 67

SEKRETERARE
Tove Strauss
Mobil 070-951 41 54

WEBBANSVARIG
Staffan Westbeck
Mobil 070-399 65 72

REDAKTÖR HARÖ-NYTT
Axel Östlund
Mobil 070-423 94 51

BRYGGANSVARIGA
Staffan Westbeck, Hasselö
Mobil 070-399 65 72

Ingela Granberg, Harö
Mobil 070-783 76 74

Pär Dehlin, Hagede
Mobil 070-827 27 05

LEDAMOT
Annika Nylén
Mobil 076-121 29 12

KOMMUNIKATIONS-
ANSVARIG
Tommy Månsson

REVISORER
Lena Ekecrantz
Mobil 073-936 18 26

Åsa Ekman
Mobil 070-636 72 85

SUPPLEANT
Mica Wänseth

HARÖ-NYTT

Distribueras till samtliga medlemmar i Harö Hasselö Intresseförening. Ansvarig utgivare: Tommy Månsson,